

Internet, jak jej neznáme?

Internet bez pochyby dokázal změnit svět. Ještě před 50 lety by si nikdo nedokázal ani představit natolik propojený svět, že stačí zmáčknout tlačítko v Evropě a v Americe někomu přijdou vaše rodinné fotky i s věnováním. Internet přinesl naší společnosti bezpochyby mnoho dobrého. Propojil celou zeměkouli způsobem, jakým se našil předkům ani nesnilo. Ale každá mince má dvě strany.

Každá doba má své pro a proti, ve středověku jste nemuseli vyplňovat složité daňové přiznání, ale mohlo se vám stát, že vás cestou z trhu přepadli bandité. Dnes již v lese mnoho banditů nenajdeme, zato se setkáváme s mnohem složitější strukturou společnosti. Internet v ní hraje docela zásadní roli. Můžeme si ho představit jako ideální svět, kde ihned najdete vše, co potřebujete. Cítíme se zde bezpečně, díky čemuž pomalu ztrácíme zábrany a trávíme na něm čím dál více času. Postupně jsme si navykli sdílet i city a naše významné životní situace s přáteli, kteří samozřejmě ocení naši snahu tolik chtěným likem. S emocemi se přesunula na internet i naše temná strana osobnosti. Kyberzločinci jistojistě existují a jen tak se jich nezbavíme. Přesto se s nimi běžný uživatel internetu příliš často neseťká. Znamená to tedy že ze světa hackerů, virů a podvodných stránek nehrozí velké nebezpečí? Vytvořila se určitá fáma, velmi podpořená filmy a seriály, že hackeři mohou nabourat sítě velkých vojenských organizací a ukrást miliony nebo dokonce způsobit atomovou válku. Jak se říká, strach prodává, a tak se snaží autoři různých článků varovat před válkou na internetu a jejími následky. Skutečnost ale není tak hrozná, jak ji rádi jistí novináři líčí, riziko globálního hackerského útoku sice existuje, ale je velmi malé a běžných uživatelů se tolik nedotkne. Tito internetoví piráti mají za cíl spíše velké nadnárodní korporace, ze kterých se snaží dostat tajné informace nebo peníze. Rozhodně by se hrozba útoku neměla podceňovat, ale ani si ji nějak zvlášť obávat.

Mnohem větší nebezpečí můžou představovat organizované skupiny hackerů a kyberzločinců sdružených pod nějaký stát nebo organizaci. Samozřejmě že o těchto uskupeních moc nevíme a jedná se o problém spíše na úrovni rozvědky, ale určité nebezpečí tady je. Velmi často se zaměřují na strategické společnosti jednoho státu, který se poté snaží vydírat nebo zdiskreditovat. Příkladem jsou třeba útoky na české nemocnice, které podle NÚKIBu vedla organizovaná skupina hackerů z Ruska. Velkou pomocí těmto skupinám jsou poté kryptoměny, zejména Bitcoin. Díky nedohledatelnosti transakcí a samotného majitele bitcoinové schránky se stalo vydírání a trestná činnost jednodušší než kdy dříve. Možná jste již někdy slyšeli o notoricky známém darkwebu. Stal pro mnohé určitým symbolem toho špatného na internetu. Jedná se o stránky a domény s velmi omezeným a specifickým přístupem, které jsou těžko kontrolovatelné státními organizacemi, a tudíž zde probíhají činnosti jako obchody s drogami, dětská pornografie, nebo nájemné vraždy. Vždy se najdou lidé, kteří budou chtít zbohatnout ať už legální, nebo nelegální cestou. Zní to jako něco hrozného, ve skutečnosti se ale jedná jenom o malý potenciál zla ukrytého v hlubinách internetu... Skutečná hrozba číhá v nás samých.

Internet je taková zahrada, začali jsem od malých a krásných rostlinek a postupně nám z nich vyrostli obrovské stromy, které už ani my sami nedokážeme opečovávat. Snad každý už část svého života přesunul na internet. Je to takové naše dítě, které neustále kontrolujeme a dáváme mu informace, co právě děláme. A to je právě ono. Informace. V současnosti dost možná nejmocnější zbraň. V dřívějších dobách vyhrával války ten, kdo měl lepší informace o armádě toho druhého. Dnes je tomu stejně. Internet se vlastně může velmi snadno stát špiónem, kterému zcela nevědomky vyklopíme vše, co chce vědět, a ještě hezky poděkujeme. Velkou revoluci v našem soukromí způsobil příchod sociálních sítí. Najednou se stalo populární sdílení našeho života, a to za každé situace. Na internet jsem si zvykli zveřejňovat co jíme, kdo je náš parter nebo partnerka, kde bydlíme, s kým se kamarádíme, zkrátka informace, které byste rozhodně sami dobrovolně někomu neznámému nikdy

neřekli. Bylo jenom otázkou času, než si někdo uvědomí, že tyto informace mají nedocenitelnou hodnotu. Samozřejmě že nejsou sbírány ručně. Do hry totiž vstoupila úplně nová zbraň – algoritmy společně s umělou inteligencí.

Každé hledání ve vyhledávači, každý status nebo přidaná fotka je pečlivě zaznamenávána. Umělá inteligence ze všech sesbíraných údajů sestaví váš virtuální profil. Současné algoritmy jsou dokonce natolik vyspělé, že dokážou z několika liků, častých hledání a přátel poznat věci, které o sobě nevíme ani my sami. Měří se i takové údaje jako čas strávený na určitém tipu stánky nebo rychlost pohybování myši. K čemu by ale tyhle všechny informace byly poskytovatelům sítí? Tady, podobně jako v jiných odvětvích platí, za všechno můžou peníze. Fakt, že si za sociální sítě nemusíme platit, je vyvažován ztrátou soukromí a hlavně reklamou. Právě reklama a nespočet informací o vás, které má poskytovatel sítě, znamenají nebezpečnou dvojici. Vytváří se kolem vás takzvaná sociální bublina.

Tvoří ji veškerý obsah, který je určen speciálně vám. Díky tomu, že marketéři znají vaše zájmy a názory, dokážou odhadnout zboží a služby, o které byste měli mít potencionální zájem. Vytváří se tak kolem vás obsah, který je určen právě vám. Tento typ cílené reklamy nebo například pořadí příspěvků na sociálních sítích zajišťuje, že je pravděpodobnější, že se vám nějaká reklama bude líbit a kliknete a ni. Je to velmi účinné, neboť reklamy a příspěvky na služby a věci o které nemáte zájem se vám zobrazovat nebudou. Ptáte se, v čem je nevýhoda? Přece díky tomu se mi bude na Facebooku zobrazovat pouze to, co se mi líbí a co si chci třeba koupit. Má to ale velký háček. Sociální bublina vytvořená kolem vás zamezí přísunu jakýchkoliv informací, o které nemáte zájem, a naopak vás bude neustále zásobovat vaším oblíbeným obsahem. Tohoto si všimli také marketing politiků.

Politici začali umisťovat svoje předvolební plakáty na sociální sítě a jinde po internetu. Díky informacím o voličích, které daný provozovatel má, dokáže tuto reklamu přesně nabídnout lidem, kteří by měli s daným politikem souhlasit a zvažovat jeho volbu. Ostatním lidem se tato reklama nikdy ani neukáže. Dopad je poté obrovský. Kampaně těchto politiků často útočí na city a emoce, mohou obsahovat i rasistické a nenávistné příspěvky, které u určité skupiny lidí začnou vyvolávat agresi a nenávist. Pod neustálým náporům zpráv a reklam na 1 názor začnou mít lidé pocit, že pouze on je pravdivý a ostatní lžou. Jiný svět pro ně vlastně ani neexistuje. A nikdo jiný si tohoto problému nevšimne, protože se mu nikdy neukáže. Toto je dopad uzavírání lidí do sociálních bublin. Realita se před námi začíná uzavírat. Diverzita informací je značně menší a my dostáváme pořád jenom tu pověstnou „naši pravdu“. Skutečný svět nebyl nikdy blíže internetu než doposud. Přesto se od reality často vzdalujeme a upadáme do víru našich bublin. Často nevnímáme nic jiného, než nám naše bublina nabídne.

Jedním z důsledků je následná radikalizace. Už nám nestačí, že nám bublina dala nějakou informaci, my chceme něco peprnějšího, něco ještě zajímavějšího. Příkladem je třeba bublina člověka, který se zajímá o elektromobilitu. Postupně mu začnou vyskakovat i příspěvky extrémnějšího charakteru. Aniž by si to sám uvědomoval, začne podvědomě souhlasit s aktivními protesty proti fosilním palivům, koncem aut se spalovacími motory nebo zákazem vjezdu dieselových aut do větších měst. Vše mu přijde zcela normální, neboť je naší přirozeností zvědavost, a ostatní názory se naučí odfiltrovat pryč. Začne si kolem sebe stavět bariéry a dovnitř nepustí nikoho, kdo jenom trochu nesouhlasí. Podobně se tak děje po celém světě. Lidé se zavírají do svých vlastních bublin a svět je méně otevřený než kdy dřív. Stává se z něj sud nabitý střelným prachem.

Jestli to dokáže vyvolat pohromu jako Covid-19? Z kratšího hlediska nejspíš ne, ale v dlouhodobějším měřítku je to velký problém. K moci se dostávají stále méně tolerantní politici a jednotlivé státy se začínají uzavírat vůči okolnímu světu. Čím dál častěji se vypovídají staré smlouvy a dohody. Poprvé v celé historii lidstva máme možnost rozhodnou o svém vlastní osudu. Snad rozhodneme správně.